

weinig gevoel
tonhaalbaar
tent dat Brussel
t.
t alleen de posi-
impopulaire be-
ok schade toe
e Unie.

Bert Lanting

ietpas

rees voor toe-
en harddrugs.

volgende week
andse ingezete-
chter oordeelde
eert of in strijd
rden. Ook acht
thandel gering
risme en crimi-
gs.

uders en de
l zagen in het
allen hun klan-
oeten voorberei-
ok buiten Neder-
eefte haar aanwe-
toenemende
eigen productie.
legale handel is
toerisme dat
bijkomend risico
Nederlandse
ort. Het tweede
rd gaat met de
s weinigen ge-

is de uitspraak
restrictieve
ins. Voor de rest
aar aan moeten
ook een streep

Carlijne Vos

iemand als mij is
publiek boete-
Wat de geachte
naarna ook zei-
n niet meer
mij. Vrijdag naar
arts gerend. Nog
stameld dat het
andelingen nu
aat. Kreeg toch
pt mee en hoef-
t eens 9 euro ex-
talen. De huisarts
to erg dan ik.
eshout)

Zwakste landen gaan kapot in de eurozone

**EWOUT
JANSEN**
is econoom en
publicist

EUROCRISIS

Een simpel rekenvoorbeeld laat zien hoe dodelijk de positie van een land als Griekenland is in de eurozone. Afsplitsing zal kostbaar zijn, maar vasthouden aan het onmogelijke is nóg schadelijker. Economische wetmatigheden kun je niet ongestraft negeren.

Uit onvrede met het kapitalisme en de hebzucht ontstaan op diverse plaatsen in de wereld initiatieven om gemeenschappen en economieën op te zetten zonder geld. Voor het produceren van een bepaald goed of dienst krijgen de deelnemers een hoeveelheid punten die internationaal als *Local Currency Units* (LCU) bekend staan en die lokaal ludieke namen als 'noppes' hebben.

Zo kan grasmaaien voor ome Joop bijvoorbeeld 10 noppes opleveren. Die kunnen weer ingeleverd worden bij tante Bep, waar een pot zelfgemaakte jam 6 noppes kost.

Het klinkt heel sympathiek – en dat is het ook – maar er is geen wezenlijk verschil met de gangbare situatie. De initiatiefnemers hebben gewoon een eigen munteenheid gecreëerd. Het is een ruilmiddel, het doet dienst als waardeopslag en het fungeert als rekeneenheid om de waarde van goederen en diensten in uit te drukken.

Uiteindelijk gaat alleen de zon voor niets op en zijn ook noppes dus geld, zij het dat noppes minder breed geaccepteerd worden als betaalmiddel dan dollar of euro.

Ik ken geen voorbeelden van pogingen om verschillende lokale ruil-

eenheden onderling inwisselbaar te maken – wel een interessant idee, want dat leidt tot de vraag wat de wisselkoers moet zijn en hoe die zich ontwikkelt.

Een voorbeeld: de bewoners van de Bomenbuurt hebben een LCU opgezet. De prijs voor het bakken van een taart is gezet op 2 'noten'. In de Rivierenwijk is een soortgelijk initiatief en daar kost een taart 3 'druppels'. De bewoners van de twee wijken hebben afgesproken dat ze elkaars producten kunnen in- en uitvoeren en dat hun munteenheden inwisselbaar zijn. Op basis van de prijsverhouding van de taarten zouden 2 Noten evenveel waard moeten zijn als 3 druppels. De wisselkoers: 1 noot = 1,5 druppel of 1 druppel = 0,67 noot.

Na verloop van tijd is in de Bomenbuurt, door een slimmere manier van werken, de tijd die het bakken van een taart kost flink gedaald. Daardoor is de relatieve waarde van een taart ten opzichte van andere producten gedaald en uitgekomen op een prijs van 1,2 Noten.

In de Rivierenwijk, waar zulke productiviteitsverbeteringen niet zijn

Als devaluatie onmogelijk is, kan dat dramatisch zijn voor minder productieve economie

opgetreden, is de lokale prijs van een taart nog steeds 3 druppels. Die taart zou in de Bomenbuurt nu niet meer opbrengen dan 1,2 Noten. Om de Rivierenwijk te kunnen laten concurreren met de Bomenbuurt moet de waarde van de druppel omhoog naar $1,2/3 = 0,4$ Noten. De druppel moet dus devalueren ten opzichte van de noot om de Rivierenwijk als economie competitief te houden.

Natuurlijk zien we deze effecten ook in de echte economie. Een land dat qua productiviteit achterblijft ten opzichte van andere landen kan blijven concurreren door devaluatie van zijn munt. Mocht dat door een systeem van vaste wisselkoersen onmogelijk zijn, dan kunnen de gevolgen daarvan dramatisch zijn voor de minder productieve economie.

Stel dat de wisselkoersen van de Bomenbuurt en de Rivierenwijk niet worden aangepast. Een inwoner van de Rivierenwijk kan nu in de Bomenbuurt een taart kopen voor 1,2 Noten (1,8 druppels) – veel goedkoper dus dan een lokale taart (3 druppels). Het gevolg is dat de taartenindustrie geheel verdwijnt uit de Rivierenwijk.

De parallel met landen als Griekenland zal duidelijk zijn. Het opsluiten van zwakke broeders in de eurozone heeft de exportpositie van deze landen verzwakt.

Al in 1961 is door Nobelprijswinnaar Robert Mundell een raamwerk ontwikkeld dat de voorwaarden specificiert voor het hebben van een muntunie. Die voorwaarden zijn niet echt in acht genomen, anders was de eurozone nu een stuk kleiner.

Het is de hoogste tijd dat onze politieke leiders de uitgangspunten van Mundell nog eens goed bestuderen en het falen van hun petproject erkennen. Afsplitsing van een aantal landen zal kostbaar zijn, maar vasthouden aan het onmogelijke is nog veel schadelijker.

Lokaal of internationaal, economische wetmatigheden kun je niet ongestraft negeren.